

PARLAMENT DE CATALUNYA

CEDHEC

PARLAMENT DE CATALUNYA
REGISTRE GENERAL
06 NOV. 2023
ENTRADA NÚM. 114.910
N.T. 13

Ref.: 260MSC31102300005

260-00003/13

A LA MESA DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI SOBRE EL DEUTE HISTÒRIC DE L'ESTAT AMB CATALUNYA

Mònica Sales de la Cruz, portaveu del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya, Marta Vilalta i Torres, portaveu del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, presenten, d'acord amb el que estableix l'article 66.3 del Reglament del Parlament, la següent proposta de conclusió transaccional, que substitueix les constatacions, conclusions i propostes del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya i del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana, per tal que, una vegada debatuda a la Comissió d'Estudi sobre el Deute Històric de l'Estat amb Catalunya, sigui inclosa en l'informe que ha d'ésser lliurat a la Mesa del Parlament, la qual, un cop escoltada la Junta de Portaveus, ha de decidir si en pren nota o si cal donar-li una tramitació específica.

PROPOSTA DE CONCLUSIÓ TRANSACCIONAL

APARTAT A. PREÀMBUL

L'objecte de la comissió d'estudi sobre el deute històric de l'Estat amb Catalunya s'ha basat en determinar el deute de l'Estat fruit dels incompliments i de les polítiques dutes a terme per l'Estat espanyol durant les darreres dècades vers Catalunya.

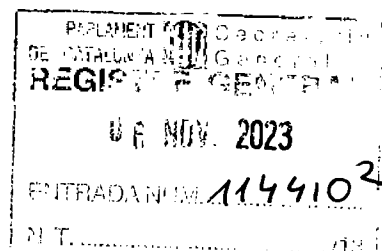
Aquesta comissió ha servit per a poder escoltar els experts convidats a comparèixer i valorar en els diferents blocs que s'han tractat, les conseqüències de l'infrafinançament de les darreres dècades sobre Catalunya i s'ha dut a terme estrictament des d'una perspectiva de model territorial autònom.

Un dels elements determinants dels estats més desenvolupats respecte la seva relació territorial es basa en el principi de la descentralització fiscal. Element clau en l'èxit del funcionament dels estats amb models federals.

Perquè el principi de la descentralització fiscal en un Estat funcioni, el nivell de recursos des de l'Estat central ha de ser suficient per a fer front a les despeses derivades de les responsabilitats concretes, i el sistema en qüestió ha de tenir un disseny adequat que doni incentius correctes a totes les parts de cara a ga-

PARLAMENT DE CATALUNYA

rantir un funcionament institucional eficient i sostenible en la gestió dels recursos.

La definició acadèmica de federalisme no és només que els governs regionals gastin, sinó que puguin recaptar els principals impostos directes i indirectes, tal com fan avui el País Basc i Navarra (la majoria dels impostos). Per això molts estudis acadèmics situen Espanya com un país centralista amb la despesa pública parcialment descentralitzada, lluny del federalisme fiscal: Catalunya només recapta impostos petits i el federalisme fiscal es dona en aquells països on les regions recapten els grans impostos: així negocien amb el poder central en igualtat de condicions, amb els impostos recaptats a la butxaca.

Durant les compareixences, ha quedat constatat que el principi de descentralització fiscal no s'ha complert i, per tant, el sistema falla. Un sistema de finançament injust i deficitari, juntament amb el conjunt de deutes materials i d'infraestructures, certifica que l'Estat Espanyol no té un tracte just amb Catalunya.

Catalunya fa dècades que pateix un dèficit fiscal sistèmic i endèmic, que ha anat creixent al llarg dels anys. Es tracta d'un dèficit fiscal permanent que impedeix a Catalunya avançar cap a una societat de progrés econòmic i social, amb el nivell de benestar adequat a la generació de riquesa del país i el desplegament d'unes polítiques socials a l'alçada de l'esforç fiscal que fan els catalans quan paguen impostos.

Aquest dèficit fiscal afecta directament els comptes públics de la Generalitat de Catalunya, perquè no permet la consolidació de l'estat de benestar, amb dades de 2021 estaríem parlant d'un dèficit de 22.000 M€. Aquest dèficit crònic limita també la capacitat d'inversió de l'administració catalana, i per tant la creació de valor afegit pel país.

L'any 2022, el Govern de la Generalitat va estimar el dèficit fiscal de l'Estat amb Catalunya en 20.196 milions d'euros. Una xifra que equival al 8,5% del producte interior brut (PIB) català. Aquesta xifra ha augmentat en els darrers anys en la mesura que ha crescut el PIB, tenint en consideració que la darrera estimació de l'any 2016 va ser de 17.049 milions, equivalent al 8% del PIB.

Aquest dèficit crònic de l'Estat espanyol respecte Catalunya és una clara mostra del maltractament econòmic de l'Estat espanyol respecte Catalunya, i afecta greument el nivell de benestar del conjunt de la ciutadania.

Si bé el concepte de deute històric no té una definició concreta i consensuada, diferents comunitats autònomes l'han fet servir per reclamar a l'Estat qüestions internes d'infrafinançament, en especial Andalusia i Extremadura i València. Alguns d'aquests deutes, han estat reconeguts per l'Estat Espanyol.

- El deute històric andalús, que es va liquidar el 2009 i reconeix l'infrafinançament dels traspassos.
- El deute històric d'Extremadura, que es focalitza en la manca d'inversió ferroviària de l'Estat a la regió i s'ha anat pagant en diferent trams.
- El mateix Estatut d'Autonomia de Catalunya, reconeix part del deute històric català en la seva Disposició Addicional Tercera. En aquest cas, el dèficit en la inversió i execució de l'Estat en matèria d'infraestructures, en relació a la participació relativa de Catalunya en el Producte Interior Brut (PIB) de l'Estat.

Així doncs, en primer lloc ens cal acotar el concepte del deute històric d'acord amb els treballs d'aquesta Comissió.

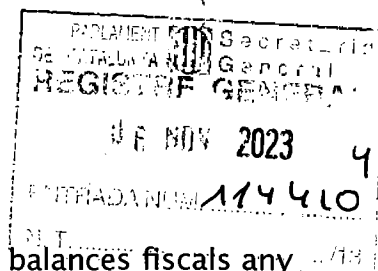
A nivell conceptual, es podria entendre com a deute històric la suma del dèficit fiscal acumulat a Catalunya des del desplegament de l'autonomia catalana, prenent com a base els acords bàsics de finançament de l'any 1986. El dèficit fiscal inclou, doncs, l'infrafinançament de les institucions catalanes, així com el dèficit de despesa i d'inversió de l'Estat a Catalunya.

Dintre d'aquest dèficit acumulat, s'inclou tot allò que podem considerar deute d'execució, en concret les obligacions reconegudes per l'Estat i no executades, com ara la disposició addicional tercera de l'Estatut i els pressupostos no executats. Per tant, totes aquelles obligacions econòmiques i materials que té l'Estat respecte cada comunitat autònoma.

Però també forma part del concepte de deute històric l'infrafinançament acumulat derivat dels diversos sistemes de finançament. Aquesta manca de finançament ha privat els catalans de les necessitats bàsiques respecte altres comunitats autònomes, i en especial, d'acord amb el principi d'ordinalitat pel que fa a les aportacions fiscals a Catalunya respecte el conjunt.

Pel que fa al període que caldria tenir en compte per determinar el càlcul del deute històric, es podria considerar el període de l'anomenada "transició", des de 1978, tot i que no seria plenament adequat perquè la transferència de competències encara no era complerta el 1978. Tanmateix es podria considerar un 3% de descompte anual, que situaria el període a tenir en compte en 33 anys.

Des de l'any 1986 s'han publicat les balances fiscals entre l'Estat i Catalunya, d'acord amb la Llei 10/2012, del 25 de juliol, de publicació de les balances fiscals, que estableix l'obligació de publicar-les, si bé, per dur a terme aquesta publicació, es requereix que el ministeri d'economia subministri les dades al govern català. Aquest fet es produeix de manera excepcional i provoca que el

govern català es vegi obligat a publicar estimacions de les balances fiscals any rere any, un fet insòlit en qualsevol país europeu.

Aquest període temporal ens permet acotar la nostra anàlisi en l'actual configuració institucional de l'Estat Espanyol. No obstant, això no vol dir que en èpoques històriques anteriors a la que està sent estudiada no s'hagi produït dèficit fiscal, sinó que l'estudi d'aquest dèficit quedaria fora dels treballs d'aquesta comissió.

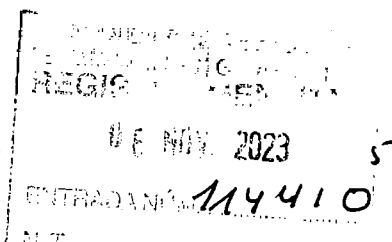
Més enllà del càlcul estricte del deute històric, aquestes conclusions analitzen els diferents aspectes del dèficit fiscal que l'originen, en base als treballs de la CEDHEC. L'objectiu és el de poder efectuar propostes de reparació d'aquest deute històric, tant si Catalunya esdevé un estat independent, o mentre encara formi part de l'Estat Espanyol.

El mètode de càlcul utilitzat per elaborar les balances està homologat internacionalment, tal com estableix en diferents organitzacions internacionals com l'FMI, el BCE o l'OCDE. Tanmateix, el ministre Montoro (2000-2004, 2011-2018) amb un intent d'evitar-ne la publicació, va proposar la substitució de les balances fiscals per un informe que va elaborar el professor Sr. De la Fuente, però aquest informe mai ha estat considerat balança fiscal d'acord amb els estàndards internacionals.

Per altra banda, es constata que no té cap sentit calcular les balances fiscals per barris, ciutats o territoris subregionals, sinó que el càlcul de les balances fiscals té sentit únicament sobre aquells territoris que tenen pressupostos propis, capacitat legislativa en matèria fiscal, que recapten o reben transferències dels impostos que paguen els seus ciutadans. No es coneix cap cas al món de publicació de balances fiscals de nivell inferior a un territori subregional.

Amb relació als arguments defensats per alguns negacionistes del dèficit fiscal de l'Estat amb Catalunya, que asseguren que el superàvit comercial de Catalunya amb la resta d'Espanya compensa el dèficit fiscal, no hi ha cap argument que ho sostingui. Així mateix, cal recordar amb relació a la balança comercial entre les dues parts que les vendes de Catalunya a Espanya han passat en les darreres dècades del 40% al 24% mentre que les exportacions no han parat de créixer significativament. Segons fonts de la Cambra de Comerç de Barcelona les exportacions han passat del 14,2% (1980), al 43,7% (2022).

Les estimacions de les balances fiscals des de 1986 mostren que segons el criteri de flux monetari, Catalunya pateix cada any un dèficit fiscal equivalent al 8% del seu PIB, amb una oscil·lació que va entre el 7 i el 10% del PIB. Es considera que el deute històric hauria de tenir en compte les balances fiscals no

neutralitzades segons el flux monetari, però si s'acumulés aquesta xifra i s'actualitzessin, parlàriem de més de 600.000 milions d'euros des de 1978.

En l'anàlisi del dèficit fiscal de l'Estat amb Catalunya, es podria assumir una quota de solidaritat de Catalunya envers la resta de l'Estat espanyol, però sempre respectant el principi d'ordinalitat. La no aplicació fins ara del principi d'ordinalitat ha suposat un deute històric de l'Estat amb Catalunya (amb valors actuals nets) de 456.000 milions d'euros.

Aquest deute històric s'ha manifestat en forma d'un clar infrafinançament de la Generalitat de Catalunya durant els darrers 40, que ha tingut com a conseqüència, un greu perjudici en el nivell de benestar que pertocaria als catalans d'acord amb el que els ciutadans aporten a l'Estat.

Cal remarcar que d'acord amb les dades publicades a l'informe de la UE de 2020 "l'indicador Regional Social Progress Index (RSPI) 2020", Catalunya és la 12a comunitat autònoma de l'Estat espanyol en índex de benestar social, tot i ser la 4a a l'hora de generar riquesa per càpita. Sens dubte, aquesta baixa posició de Catalunya en el rànquing entre CCAA d'índex de benestar social és una conseqüència lògica de ser la 12a comunitat en recepció de recursos per càpita.

Una conseqüència greu d'aquest infrafinançament és que la Generalitat de Catalunya s'ha hagut d'endeutar per poder quadrar els pressupostos, amb un valor acumulat a dia d'avui proper als 83.000 milions d'euros (2021), dels quals aproximadament un 89% estan en forma de FLA (Fons de Liquiditat Autonòmica).

Amb relació al retorn d'aquest deute s'ha constatat, per part de diversos economistes que han comparegut al llarg de la comissió, que és inviable i cal buscar una solució per condonar-lo o blindar-lo a cost de finançament zero.

Un efecte paral·lel al dèficit fiscal és la hipercentralització de l'Estat que frena el desenvolupament de diversos territoris dins de Catalunya per manca d'inversions suficients, fet que provoca greus desequilibris territorials.

Però el dèficit fiscal no només té l'origen en el sistema de finançament, sinó també en l'acció directa de l'Estat amb Catalunya a través de la gestió de les competències. Cal recordar que el sistema de finançament de l'estat espanyol no s'ha actualitzat des de 2014, tot i estar regulat per llei.

Una conclusió que resulta d'aquesta comissió, segons diversos compareixents, és que la solució no passa per la modificació de l'actual sistema de finançament autonòmic per corregir el dèficit fiscal.

PARLAMENT DE CATALUNYA

PARLAMENT DE CATALUNYA
REGISTRE GENERAL
16
06 NOV 2023
ENTRADA NÚM. 119401
N.T.

De fet, la darrera reforma fiscal, havia de permetre corregir l'infrafinançament de Catalunya, però la situació ha empitjorat. Per altra banda, un nou sistema de finançament autonòmic seria un risc davant la possibilitat que el sistema resultant pugui ser pitjor que l'actual.

APARTAT B: CONSTATAcions I CONCLUSIONS

Bloc 1. Comparació amb altres estats i estudis regionals (transferències interregionals)

1. Segons l'estudi "Comparació internacional de les balances fiscals de les regions amb el sector públic central: una anàlisi de l'efecte redistributiu" de Montasell i Sànchez, que analitza les balances fiscals de diversos Estats (Austràlia, Bèlgica, Canadà, EUA, Mèxic i Espanya), només Mèxic té saldos fiscals superiors a Espanya. A més a més, de tots els països examinats, la mitjana de desigualtat interregional de la renda inicial, un cop aplicada la redistribució, es redueix en un 37,7% mentre que a Espanya només passa en un 30%.
2. Hi ha dos models federals, els americans (EUA i Canadà) on cada estat de la federació té els seus propis ingressos i després amb fons federals hi ha una política d'anivellament, i el model alemany on l'anivellament no és del govern federal sinó que hi ha un anivellament entre els diferents estats. A nivell teòric, el sistema d'Espanya és com l'Alemanya, però la realitat fa injust el sistema.
3. En els governs federals, els governs subcentrals tenen un ampli poder tributari, tant pel que fa a l'àmbit normatiu com al de l'administració tributària.
4. Els governs subcentrals en els estats federals recapten tota classe d'impostos, des de l'IRPF a Societats, IVA o especials. No hi ha cap mena de restricció. Fins i tot es poden donar clares asimetries entre estats federats pel que fa a descentralització positiva.
5. En aquest sentit, l'Estat espanyol té molt de recorregut per incrementar l'autonomia tributària, i en conseqüència la descentralització positiva. En cap cas, com ha quedat palès en les compareixences d'aquesta comissió, no es pot considerar avui a l'Estat espanyol com a Federal, des del punt de vista fiscal.

Bloc 2. Finançament autonòmic

6. El dèficit fiscal es produeix per la suma de dos factors: el sistema de finançament i l'acció directa de l'Estat a partir de l'exercici de les seves competències sobre el territori. Per tant, la solució al dèficit fiscal actual no passa amb la simple revisió d'un nou sistema de finançament autonòmic, sigui asimètric o simètric, tal i com ja s'ha vist al llarg dels darrers anys d'autonomisme.
7. Per a tal de corregir aquest dèficit, en el marc de la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2004 es va aprovar un concert solidari en què el govern de Catalunya havia de ser la responsable de recaptar tots els impostos, gestionar-los amb una relació bilateral amb l'Estat i establir el principi d'ordinalitat, per fixar un topall a l'aportació de Catalunya a l'Estat. No obstant, aquesta proposta no va sobreviure la tramitació al Congrés del text que s'havia aprovat per una àmplia majoria al Parlament de Catalunya
8. Finalment, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya aprovat per el Congrés dels Diputats, perd les referències a la bilateralitat, així com a la capacitat de la Generalitat de recaptar els seus propis impostos i amb els límits per a reduir el dèficit fiscal supeditats al marc de la Llei Orgànica del Finançament de les Comunitats Autònomes (LOFCA). La posterior sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia encara limita més la seva capacitat per minorar el dèficit fiscal, considerant la Disposició Addicional Tercera com una disposició merament declarativa.
9. Si bé és cert que la reforma de la LOFCA de 2009 té una certa voluntat federalitzant, concretada en un traspàs important de recursos a la Generalitat i un increment dels recursos que l'Estat aporta a les CCAA, també és cert que ho combina amb mecanismes anivelladors (fons de suficiència, fons de cooperació i de competitivitat) que a la pràctica acaben construint un sistema opac i arbitrari.
10. Com a conseqüència, el finançament autonòmic actual provoca un desequilibri territorial atès que no és proporcional la contribució sobre la capacitat fiscal amb el que reben les comunitats autònomes.
11. A les mancances del model, s'hi afegeix un desplegament en un context econòmic difícil. La gran recessió que s'inicia el 2008 té un impacte substancial en les arques públiques per la caiguda de recaptació dels impostos compartits amb l'Estat, que es comença a evidenciar a partir del 2010 i, en especial, pel que fa als impostos cedits vinculats a l'activitat immobiliària.
12. El sistema de finançament no ha anat a millor amb el pas del temps. Al contrari, ha mantingut un dèficit fiscal entorn el 8% del PIB, que ha tingut un creixement constant.

13. No s'han revisat les bases del sistema de finançament des del 2014, tot i que la Llei 10/2012, del 25 de juliol, de publicació de les balances fiscals ho preveu.
14. Tot plegat té un impacte directe en la situació financera de la Generalitat, atenent que les mancances del model de finançament són compensades mitjançant el Fons de Liquiditat Autonòmica (FLA). És a dir, la generació de deute públic en mans de la Generalitat. Del 2006 al 2016 es passa d'un deute de menys de 15.000 M€ a 75.000 milions. Avui, el deute reconegut és de 83.700 M€, passant d'un 63% del pressupost no financer de la Generalitat, al 228%. Aquest argument, relacionant el nivell d'endeutament amb el model de finançament, també ha estat posat sobre la taula per part de la Generalitat Valenciana i ho ha fet fonamentant-se en els estudis de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE).
15. La suma del dèficit fiscal acumulat al llarg dels anys es pot considerar un deute de l'Estat amb Catalunya, i al llarg de la sèrie temporal, deute històric.
16. Per a solucionar-ho, cal corregir els dèficits estructurals del sistema fiscal actual que frustra el talent i la capacitat productiva de Catalunya, i que deixa caure i erosionar les excel·lències que pot tenir per competir amb Europa i alhora reparar els efectes del dèficit fiscal que s'han produït fins a l'actualitat.
17. Cal corregir la distribució dels Fons NextGenerationEU d'acord amb el pes de Catalunya dins l'Estat Espanyol, acabar amb la discrecionalitat amb què s'estan gestionant i dotar-la de transparència.
18. En els darrers anys Catalunya ha passat del 40% al 24% de vendes de a Espanya, cosa que no compensa el superàvit comercial. A més a més, cada cop és inferior el superàvit i superior el dèficit fiscal.
19. L'infrafinançament de la Generalitat i les distorsions del sistema de finançament al no tenir en compte l'esforç fiscal realitzat, limita l'impacte de la fiscalitat pròpia en l'augment de recursos del Govern de la Generalitat.

Bloc 3. Dèficit fiscal i cotitzacions

3.1 Sistema de pensions

20. El sistema de pensions a Espanya serà complex de mantenir perquè cada cop s'allarga més la vida i hi ha menys natalitat.

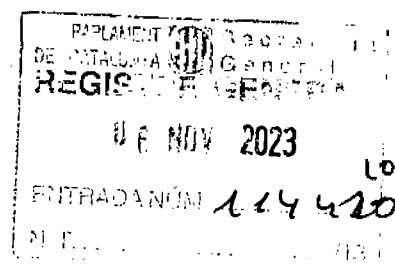
21. Entre els anys 2000-2011 es va crear un fons de pensions de 65,830 milions d'euros a l'Estat Espanyol, que s'ha vist reduït fins quedar a zero. L'aportació dels catalans en aquest període va ser d'entre el 19,2% a 19,7% de les pensions del conjunt de l'Estat, tanmateix, les prestacions per pensions rebudes només va suposar entre el 16,7% i el 17,5%.
22. Els pensionistes catalans han patit un dèficit crònic en pensions al llarg dels darrers 40 anys. Per quantifica-ho, cal calcular què s'ha pagat al llarg dels anys en cotitzacions socials i el què han rebut els pensionistes catalans tenint en compte l'actualització.
23. D'acord amb l'estudi realitzat per la Generalitat de Catalunya sobre pensions, i registrat al Parlament el 26 de juny de 2023, en els darrers 10 anys les cotitzacions aportades pels contribuents catalans, són superiors a les prestacions rebudes pels pensionistes catalans, amb xifra resultant, d'uns 8.200 milions d'euros.
24. Aquesta xifra s'hauria d'ampliar amb un estudi que calculi el deute tenint en compte els darrers 40 anys. De forma aproximada, en 10 anys han suposat 8.200 milions d'euros, i per tant, en un horitzó de 40 anys la xifra s'aproximaria a un mínim de 30.000 milions d'euros de deute històric en pensions (cal tenir en compte l'actualització a valors actuals nets).
25. Catalunya té menys atur que la resta de l'Estat i uns salaris més alts. El PIB per ocupat és un 8% superior a Catalunya que a la resta de l'Estat. Això sumat a bones polítiques d'ocupació permetria afrontar el problema i garantir un millor sistema de pensions.
26. En relació a aquest dèficit de cotitzacions és pertinent assumir que, en una eventual negociació d'independència, se l'hi podria reclamar a l'Estat Espanyol que contribuís a sufragar les pensions dels pensionistes territorialitzats a Catalunya que han generat drets en el sistema de pensions de l'Estat. Una situació que té una certa lògica, entenen que les seves cotitzacions han servit per a sufragar les pensions anteriors del conjunt de l'Estat Espanyol.

3.2 Dèficit fiscal

27. El càlcul de balances fiscals entre els anys 1986 i 2016 comporta una mitjana de dèficit fiscal equivalent al 8% del PIB. Aquest 8% s'ha mantingut en els darrers 40 anys amb un marge d'entre el 7% i el 10%. Malgrat els diferents canvis en el sistema de finançament, mai ha suposat una millora per Catalunya.

PARLAMENT DE CATALUNYA

28. La Llei 10/2012, del 25 de juliol, de publicació de les balances fiscals determina que la publicació de les balances fiscals de Catalunya, per a garantir-ne l'elaboració i la continuïtat, també sigui regulada per llei. Per aquesta raó, es va modificar el text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya i s'hi estipulava que la publicació de les balances fiscals estigués vinculada amb la presentació anual de la Llei de pressupostos. Tanmateix, l'Estat Espanyol incompleix aquesta llei de forma reiterada.
29. El mètode de càlcul de les balances fiscals de l'Estat Espanyol amb la Generalitat de Catalunya està homologat internacionalment, recollint la diferència entre els ingressos i les despeses del govern en un període determinat. Aquest càlcul segueix unes pautes establertes per organismes internacionals com el Fons Monetari Internacional (FMI), el Banc Central Europeu (BCE) o l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE) basat en estàndards comuns per facilitar la comparació entre països.
30. L'informe del professor De la Fuente "Un sistema de cuentas públicas territorializadas para España" publicat el 2014 pel Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas i coordinat amb la Fundación de Estudios de Economía Aplicada (FEDEA) no era una balança fiscal d'acord amb els estàndards d'estudis internacionals.
31. Per poder estimar el deute històric cal tenir en compte les balances fiscals no neutralitzades.
32. Segons l'estudi "Comparació internacional de les balances fiscals de les regions amb el sector públic central: una anàlisi de l'efecte redistributiu", el govern central va tenir el mandat del Congrés dels Diputats l'any 2009 per actualitzar les balances fiscals ajustades per al cicle econòmic. Aquest mandat no es va arribar a complir mai, atès que les úniques balances fiscals publicades per l'Estat són de l'any 2005.

Bloc 4. Dèficit en infraestructures

33. Es tenen en compte tres criteris per valorar el deute històric en infraestructures: el d'eficiència, el d'equitat i el dèficit comparatiu.
34. S'ha de tenir en compte el conjunt del sector públic: Estat, Generalitat i ens locals, perquè un mal finançament afecta tots els nivells.
35. Entre 1900 i 2020, la mitjana d'inversió a Catalunya és del 13,1%, molt per sota del pes poblacional i del PIB. El dèficit d'inversió pública és una constant històrica, s'observa des de fa 120 anys, i es manté específicament en les darreres dècades. Des del 1955 la inversió a Catalunya és el 13.6% de

tot l'Estat, tot i significar el 15,1% de població i el 19% en generació econòmica.

36. Segons l'estudi de la Cambra de Comerç de Barcelona, l'estoc de capital (acumulació d'infraestructures: carreteres, vies, aeroports,...) és un bon indicador per valorar el deute històric en infraestructures. Fins al 2019 suposava 45.000 milions d'euros. Amb el darrer informe de la Cambra de Barcelona de 20 de juny de 2023, aquesta xifra s'ha actualitzat a un valor de 50.900 milions d'euros. L'incompliment d'execució de pressupostos en infraestructures entre 2001 i 2018 ha suposat amb xifres actualitzades 9.451 milions d'euros, amb un impacte d'uns 110.000 llocs de treball i un 3% en el PIB.
37. L'estudi de Foment del Treball (El dèficit d'inversió d'infraestructures a Catalunya 2009-2020) valora que el nivell d'inversions en infraestructures entre 2009 i 2020 hauria d'haver estat de 35.000 milions d'euros. Amb aquesta xifra s'assoliria el 2% del PIB que recomana la comunitat internacional. Múrcia rep aquest 2% mentre que Catalunya rep un 0,35% i queda en la 15a posició a l'Estat.
38. El model radial és molt pernicios. El fet de no invertir en infraestructures en determinats territoris els resta competitivitat i afavoreix el despoblament.
39. Cal destacar la importància d'invertir en infraestructures de transport atès que va directament lligat al creixement econòmic d'un territori.
40. Si es tinguessin en compte els efectes multiplicadors del deute històric les conclusions suposarien unes xifres encara més perjudicials per a l'economia catalana.
41. Catalunya té un dèficit clar de línies de ferrocarrils, en especial de mercaderies, tot i ser el tercer hub logístic d'Europa. Tanmateix, no s'han fet les infraestructures que fa anys que es reclamen.
42. Entre les infraestructures urgents, cal un AVE Valencia-Barcelona, i el Corredor del Mediterrani amb ample europeu però no com s'està fent, amb un tercer fil i combinant amb el sistema de Rodalies.
43. Cal exigir el pagament de la disposició addicional 3a de l'Estatut pendent de liquidar. Així mateix, cal exigir a l'Estat que apliqui la proporcionalitat entre els criteris d'eficiència i d'equitat a l'hora de decidir les inversions als territoris de l'Estat, compensant el greuge acumulat durant dècades dels incompliments sistèmics que afecten a la competitivitat del país i a l'estat de benestar del conjunt de la ciutadania, en serveis essencials com la salut, l'ensenyament o els drets socials i assistencials.

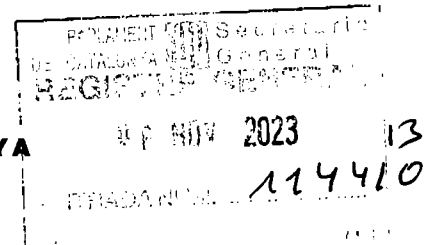
44. Pel que fa a les autopistes catalanes, es constata que es van allargar algunes de les concessions per compensar les autopistes fallides a Espanya.
45. Entre 2010 i 2014 es van publicar els comptes dels aeroports per separat però el president d'AENA, Maurici Lucena, ho va deixar de fer. Les darreres dades indiquen que el grans aeroports que eren rendibles era BCN, Illes, Canàries i fins i tot Girona en cert moment. Madrid va ser deficitària fins al 2014.
46. Catalunya té dèficit ferroviari de rodalies i mercaderies, fet que comporta un impacte negatiu en el medi ambient. A títol comparatiu, Suïssa té 3.500 Kms de ferrocarril, mentre que Catalunya en té 1.500 Kms.
47. Amb els Fons Next GenerationEU passarà el mateix que amb la resta d'infraestructures, una gran part anirà a l'administració general de l'estat i serà no territorialitzable.

Bloc 5. Imposició centralitzada/descentralitzada i dumping fiscal

48. A nivell internacional s'entén que la descentralització és bona per millorar el benestar de la gent. Tanmateix, a Catalunya el sistema fiscal no permet prendre decisions eficaces, atès que cada cop està més recentralitzat.
49. El sistema de finançament actual ha reduït la recaptació via impostos de l'administració catalana, en concret el 50% de l'IVA i IRPF s'ha convertit de forma efectiva en el 36% i pel que fa als impostos especials s'ha passat en algun cas del 58% al 39%.
50. Madrid està hípercentralitzat, i exerceix pràctiques de dumping fiscal, convertint-se en un cas únic a nivell internacional i perjudicant la resta dels territoris de l'Estat Espanyol. En un funcionament que la OCDE ha qualificat de paradís fiscal intern.
51. Així doncs, el finançament de la Generalitat i la despesa de l'Estat a Catalunya es veuen condicionades per una anomalia: de les tres regions més riques de l'Estat Espanyol: País Basc, Madrid i Catalunya, només Catalunya n'és contribuent neta. El País Basc gaudeix d'un sistema de concert econòmic que li atorga una posició de control sobre les seves finances. Madrid es recupera mitjançant la capitalitat i la inversió de l'Estat que hi va associada, una despesa sobre-dimensionada per un model d'Estat centralista i centralitzat. A la pràctica, doncs, l'única Comunitat Autònoma econòmicament capdavantera que contribueix al model comú és Catalunya.
52. La LOFCA reconeix que els canvis normatius que impliquin pèrdua de capacitat recaptatòria han de ser compensats, però al cap de 5 anys. Només en-

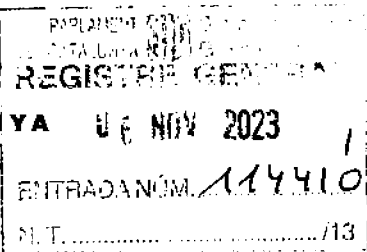
PARLAMENT DE CATALUNYA

tre 2021, 2022 i 2023, això representa 1.676 M€ que Catalunya ha deixat d'ingressar, segons els càlculs del Departament d'Economia

Bloc 6. Deute social

53. Segons l'estudi de la UE de "l'indicador Regional Social Progress Index (RSPI) 2020", Catalunya ocupa la 12a posició en Índex de Progrés Social a l'Estat, tot i ser la 4a en generació de riquesa per càpita, mentre que és la 12a CCAA a l'hora de rebre recursos per càpita. Les primeres en IPS són les CCAA forals.
54. Si es respectés el principi d'ordinalitat a Catalunya ara es disposaria d'aproximadament 11.400 milions d'euros addicionals anuals al pressupost, que permetria millorar la sanitat, l'educació, els serveis socials. En els darrers 40 anys, hauria suposat de l'ordre de 456.000 milions d'euros addicionals amb valor net actualitzat, que suposa un 32% del deute públic espanyol.
55. Mentre que Catalunya és la quarta Comunitat Autònoma en PIB per càpita, es la dotzena CA en recursos públics per càpita, i la dotzena CA en els indicadors de l'IPS. És a dir, malgrat ser una CA rica, té el progrés social d'una CA de la part baixa de la distribució, perquè té els recursos d'una CA de la part baixa de la distribució.
56. El deute assumit per Catalunya en forma de FLA ha estat conseqüència d'un clar infrafinançament per part de l'Estat. Caldria, per tant, trobar una solució per condonar el FLA o blindar l'endeutament de l'Estat a cost zero.
57. Amb dades de desembre de 2021 el 89% del deute de la Generalitat ho és en forma de FLA. Entre 2012 i 2021, la Generalitat va haver de recórrer al FLA fins assumir-ne una tercera part de tot el l'Estat. Aquest va passar de menys de 15.000 milions d'euros a 83.000 milions d'euros de deute públic català.
58. La despesa per a les tres funcions bàsiques dels serveis públics (sanitat, educació i serveis socials) és molt superior al finançament que s'ha rebut. En concret hi ha un dèficit acumulat, només entre 2007 i 2019 de 32.345 milions d'euros, 24.162 milions d'euros i 9.750 milions d'euros pels tres conceptes respectivament, en total 66.575 milions d'euros. Durant aquest període el deute públic català ha crescut en 63.278 milions d'euros, un valor inferior a l'infrafinançament (65.575 milions d'euros.).

Bloc 7. Anàlisi global deute històric

59. El concepte deute històric està poc definit, però s'ha utilitzat diferents ocasions per reparar situacions singulars del passat. Diferents comunitats autònomes l'han fet servir a l'Estat per reclamar qüestions internes d'infrafinançament, en especial Andalusia, Extremadura i València.
60. En l'actual context territorial, la Generalitat té moltes raons per reclamar el deute històric i a totes les instàncies de negociació.
61. Cal definir bé quins conceptes inclou el deute històric. En primer lloc el deute d'execució, és a dir, tot allò que s'ha incomplert dels pressupostos l'Estat, i altres com la disposició addicional tercera de l'Estatut. Per altra banda l'infrafinançament acumulat, que es podria mesurar com ha proposat el País Valencià, considerant l'endeutament addicional a la mitjana estatal com a conseqüència de l'infrafinançament. O en tot cas, com a mínim, agafar la part proporcional de l'endeutament de l'Estat i no acceptar-la.
62. una simple reforma del sistema de finançament autonòmic no és la solució, perquè la situació podria empitjorar. durant les últimes dècades s'ha constatat l'asfíxia financera premeditada i el fracàs del model autonòmic i constitucional de finançament.
63. El gran contrasentit és que Catalunya, tot i ser de les comunitats autònomes que genera més riquesa per càpita, al nivell 109% sobre la base 100% de la mitja europea, genera menys benestar als seus ciutadans que moltes comunitats autònomes més pobres, degut al fet que l'Estat gasta menys a Catalunya, sempre per sota la mitjana espanyola.
64. Com a cas d'exemple de conseqüències de l'infrafinançament sobre el benestar el trobem a les universitats. De les 10 universitats menys finançades, 6 són les catalanes, i això repercuteix clarament amb el professorat titular amb edat de l'Estat, amb la pitjor ràtio d'alumnes per professor i amb unes de les taxes més altes d'Europa.

APARTAT C. PROPOSTES

D'acord amb les constatacions i conclusions recollides en les compareixences d'aquesta comissió, i tenint en compte el marc territorial autonòmic actual, sense renunciar que Catalunya pugui esdevenir un Estat independent, fem les propostes següents:

ACTE 47/2023
De 27 de setembre de 2023
REGISTRE
01 NOV 2023
EXPEDIENT NÚM. 1144410
AL...
15

1. El còmput global del deute històric

En el context de la Comissió d'Estudi, el Dr. Albert Carreras, ha presentat un càlcul d'urgència del deute social històric de l'Estat amb Catalunya. Per tal de fer-ho, pren com a referència un dèficit estable del 8% del PIB català i un dèficit social del 57% del dèficit fiscal. L'assumpció del 57% del dèficit fiscal com a dèficit social, neix de la comparativa amb els recursos que produiria un sistema de finançament similar al del País Basc.

En tot cas, assumeix com a data d'inici d'aquest dèficit social constant el 1982, amb els acords bàsics de finançament de la Generalitat de Catalunya. I actualitzant el dèficit social de cada any pel tipus d'interès legal anual de 1982 a 2022, s'obté una xifra de 456 mil milions d'euros, que podem entendre com una aproximació al deute històric generat en el període 1982-2022. Per a ser conscients de la magnitud d'aquesta xifra, podem anotar que equival 11 vegades la despesa total de la Generalitat en el pressupost de 2023 que, recordem, és el més expansiu de la història.

També es pot valorar el deute històric de l'Estat amb Catalunya de forma aproximada en 456.000 milions d'euros, d'acord amb els següents tres apartats, tenint en compte:

- a) Infraestructures: 50.900 milions d'euros.
- b) Partides socials: 375.000 milions d'euros.
- c) Pensions: 30.000 milions d'euros.

2. Deute històric, dèficit fiscal i deute públic

La xifra de deute històric acumulat certifica que mentre l'endeutament de Catalunya és directament atribuïble a l'existència d'un dèficit fiscal, Catalunya mai ha contribuït a la necessitat d'endeutament de l'Estat. Amb dades de 2022, el deute públic acumulat per la Generalitat de Catalunya és de 84.327 M€, és a dir només un 18% del deute històric acumulat.

L'increment del dèficit durant els anys 2007-2019 és de 66.571 M€, mentre l'increment del deute és de 63.278 M€. El conseller Mas-Colell apuntava com els governs del Partit Popular eren conscients que l'import del Fons de Liquiditat Autònoma (FLA) servia per a compensar les deficiències del sistema de finançament.

Un fet que s'evidencia que des del 2009 a l'actualitat el deute passa de representar un 63% del pressupost no financer de la Generalitat a representar-ne el 228%. Aquests darrers quinze anys s'han generat una mitjana de 400 milions

PARLAMENT DE CATALUNYA

REGISTRE GENERAL
DE NÚM 2023
ENTRADANÚM 114410
N.T. 13

d'euros anuals de nou deute públic, un 89% del qual està en mans de l'Estat. Aquesta relació entre dèficit fiscal i deute públic de la Generalitat és rellevant a l'hora de plantejar-nos com reparar el deute històric.

I converteix la cancel·lació del deute públic de la Generalitat en mans de l'Estat i l'assumpció de la resta de deute públic acumulat per la Generalitat de Catalunya en una demanda mínima per a començar a reparar les conseqüències del dèficit fiscal sistemàtic i les disfuncions de l'actual model de finançament. Per tot això, cal obligar l'Estat a condonar el deute del FLA, que suposaria una reducció parcial del deute històric.

3. Reparacions respecte al deute històric acumulat

Un nou model de finançament, mentre no siguem un Estat independent, podria corregir les disfuncions de l'actual model de la seva aplicació en endavant i per aquest motiu també cal acompanyar-ho de correccions prèvies. Hi hauria una possibilitat que seria el càlcul exacte del deute històric per part de la Generalitat de Catalunya i la seva reparació. Atenent les xifres presentades en aquesta comissió estaríem parlant d'una transferència aproximada de 456 mil milions d'euros.

Una alternativa seria una reforma global que, a més d'impulsar un model de finançament sense dèficit fiscal, corregeixi les principals distorsions i conseqüències del model de finançament, sempre acompanyada de correccions prèvies per a reparar l'impacte causat pel deute històric ja existent. Podem establir un programa mínim de reparacions d'acord amb els següents punts:

- a) Cancel·lació del deute públic de la Generalitat en mans de l'Estat, provocat només per les distorsions del Model de Finançament actual. Val a dir que el potencial reparador d'aquesta proposta només es pot complir si es reforma el Model de finançament per tal d'evitar que el dèficit fiscal es torni a convertir en deute públic.
- b) Fixar terminis per procedir al pagament de la disposició addicional tercera de l'Estatut, per tal que Catalunya pugui executar les infraestructures pendents. En primer lloc, i sense dilacions, el corredor mediterrani.
- c) Compensació per inversió pressupostada i no executada entre 2014 i 2023, així com dissenyar un mecanisme d'encomanes automàtiques que transfeixin a la Generalitat els recursos per a realitzar qualsevol inversió no executada.
- d) Compensació per l'infrafinançament estructural en l'àmbit de la Sanitat.

- e) Cedir per part de l'Estat el 19% dels fons NGEU, amb efectes retroactius, i establir el mètode de seguiment i control de forma anual.

Aquestes reparacions, fins i tot aplicades completament, només suposarien una correcció parcial del deute històric acumulat i en cap cas evitarien que es continués acumulant en el futur. Per això és imprescindible que siguin acompanyades d'una proposta de finançament singular per a Catalunya que eradiqui el dèficit fiscal.

4. Eradicar el dèficit fiscal

Les disfuncions del model de finançament aprovat el 2009, ens obliguen a ser ambiciosos en les propostes per a corregir i per reparar el deute històric de l'Estat amb Catalunya. Val a recordar que aquell acord ja va suposar una cessió substancial d'impostos per part de l'Estat a Catalunya.

Aquesta reforma, pressuposava que la Generalitat obtindria els recursos del 50% d'IVA, el 58% d'alguns impostos especials i el 100% d'altres impostos especials. No obstant això, només se cedeix directament un 25%, el 75% restant passa a formar part d'un fons comú a distribuir entre totes les CCAA, als quals se'ls suma recursos addicionals de l'Estat repartits de la mateixa manera. Un 25% directe i un 75% als fons comuns.

Tal com s'ha explicat, el funcionament i la gestió d'aquests fons comuns és el que ha minvat els elements més federalitzants del model de finançament. És a dir, l'augment de la responsabilitat i la capacitat fiscal és molt menor que l'augment de la dependència dels fons provinents de l'Estat. Això genera un desincentiu a l'hora d'augmentar la recaptació via ingressos, o fins i tot expandir la despesa, atenent que el multiplicador fiscal de l'augment de la despesa se'l queda en gran part l'Estat i que els ingressos extra una part substancial també acaben nodrint les arques de l'Estat.

La forma evident d'acabar amb aquesta arbitrarietat és que Catalunya sigui un Estat independent i, per tant, pugui gestionar amb plenitud els seus propis recursos. Ara bé, mentre es mantingui a l'Estat Espanyol, l'única alternativa que garanteix que els esforços fiscals Catalunya serveixen per a garantir el benestar de la ciutadania és un sistema en què la Generalitat sigui responsable per a recaptar els seus propis recursos i després negociï una contribució per a sufragar els serveis de l'Estat a Catalunya i en concepte de solidaritat amb regions menys riques, que no alteri el concepte d'ordinalitat.

Malgrat les dificultats que comporta la sentència del TC sobre l'Estatut d'Autonomia i una jurisprudència cada cop més centralista, és imprescindible trobar

PARLAMENT DE CATALUNYA

PARLAMENT DE CATALUNYA	Secretaria
DE CATALUNYA	Generalitat
REGISTRE	
06 NOV 2023	
ENTRADA NÚM.	114410
N.T.	113

els mecanismes legals que possibilitin a la Generalitat de Catalunya disposar dels recursos necessaris per a garantir el benestar de la ciutadania i el reforç dels serveis públics del país.

Davant d'aquesta situació injusta el Parlament considera que la solució més factible i possible ara, passa per:

1. Una llei de finançament singular per a Catalunya que transfereixi a la Generalitat de Catalunya la gestió i recaptació dels impostos generats a Catalunya. Una llei de finançament específic i singular per a Catalunya que ens ha de permetre fer un pas endavant en la nostra sobirania, per a gestionar amb plenitud i responsabilitat els nostres recursos, i que serveixi per eradicar el dèficit fiscal sense necessitat de modificar l'EAC o la LOFCA.
2. Aquesta llei ha de permetre traspassar les competències íntegres de l'ATC per part l'Estat per tal de recaptar tots els impostos, com tenen altres comunitats autònomes, i preveure eventualment una quota de solidaritat entre Catalunya, com a nació, i l'estat espanyol i establir com a base el principi d'ordinalitat.

Aquest nou sistema de finançament, no exclouria que l'Estat continués realitzant inversions a Catalunya, d'acord amb les seves competències i la contribució catalana a les arques comunes de l'Estat. Tal com continua realitzant inversions al País Basc o Navarra, i per aquest motiu també és imprescindible.

3. Establir un mecanisme legal que permeti la compensació automàtica de les inversions pressupostades i no executades, per a evitar la discriminació sistemàtica que comporta la infraexecució de la inversió de l'Estat a Catalunya.
4. Crear l'Agència de Seguretat Social Catalana per a tal d'impulsar un sistema propi de pensions, així com un grup de treball amb experts per elaborar i acordar un sistema de pensions que garanteixi el futur de les pensions a la ciutadania de Catalunya.
5. Exigir que la transferència de la gestió de la Seguretat Social per part de l'Estat a la Generalitat, ja sigui en el marc d'una revisió de competències o d'una eventual negociació d'independència, vagi acompanyada d'un import –equivalent al deute històric en pensions– en concepte de “guardiola de pensions”.

PARLAMENT DE CATALUNYA

PARLAMENT DE CATALUNYA
REGISTRE GENERAL
16 NOV 2023
ENTRADANUM. 114410
PLT. 113

5. Constatacions per una eventual negociació d'Independència

L'Estudi sistemàtic del dèficit fiscal al llarg del temps constata que la discriminació econòmica vers a Catalunya és una característica estructural de l'Estat Espanyol. Així com l'experiència amb la reforma de l'Estatut i la posterior de negociació del model de finançament ens fa ser cauts en l'abast de les solucions que es puguin obtenir en el marc de l'Estat Espanyol.

Més enllà de les possibles reparacions respecte al deute històric acumulat i solucions per a eradicar el dèficit fiscal que es puguin exigir a l'Estat Espanyol, la solució amb més garanties per a acabar amb aquesta arbitrarietat i discriminació és una Catalunya que gestioni tots els seus propis recursos en el marc de la Unió Europea. És a dir, un Estat propi.

En aquest escenari, i assumint una eventual negociació d'independència amb l'Estat Espanyol, els treballs de la Comissió ens permeten constatar que:

1. El fet que Catalunya no hagi contribuït a generar deute públic a l'Estat Espanyol, legitima que un nou Estat Català no assumeixi com a propi el deute públic generat per l'Estat Espanyol.
2. L'existència d'un dèficit sistemàtic en la Seguretat Social, que ha de comportar necessàriament la implicació de l'Estat Espanyol en la garantia de les prestacions de les pensionistes catalanes que han cotitzat a l'Estat espanyol.

Finalment, el Parlament de Catalunya considera necessari traslladar les conclusions i propostes d'aquesta comissió als òrgans adequats de la Unió Europea.

Palau del Parlament, 31 d'octubre de 2023

Mònica Sales de la Cruz
Portaveu del GP IxCat

Marta Vilalta i Torres
Portaveu del GP ERC

ÀREA DE REGISTRE DE SECRETARIA GENERAL

Registrat per mitjà de correu electrònic de conformita
amb els **Acords de la Mesa del Parlament**

del 26 de maig de 2020 (BOPC 616, 05.06.2020),
del 15 de setembre de 2020 (BOPC 681, 17.09.2020),
del 19 d'octubre del 2020 (BOPC 707, 19.10.2020)
i del 27 d'octubre del 2020 (BOPC 715, 28.10.2020)

